

1 Środowisko przyrodnicze Australii i Oceanii

Cele lekcji: Określisz położenie geograficzne Australii i Oceanii. Poznasz poszczególne elementy środowiska przyrodniczego Australii. Dowiesz się, jaka była przeszłość geologiczna tego kontynentu.

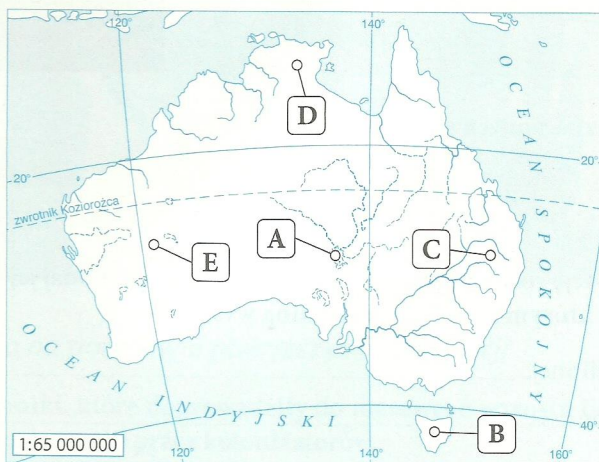
Na dobry początek

1 Skreśl zbędne wyrazy w zdaniach tak, aby podane informacje były prawdziwe.

A. Australia to **najmniejszy kontynent** / **największa wyspa** na Ziemi.

B. Australia to jedyny kontynent, na którym nie ma **lodowców** / **rzek stałych**.

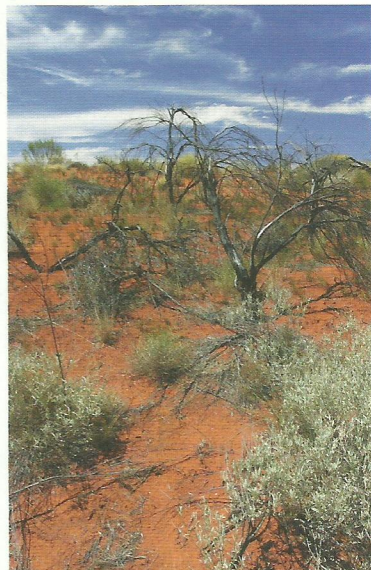
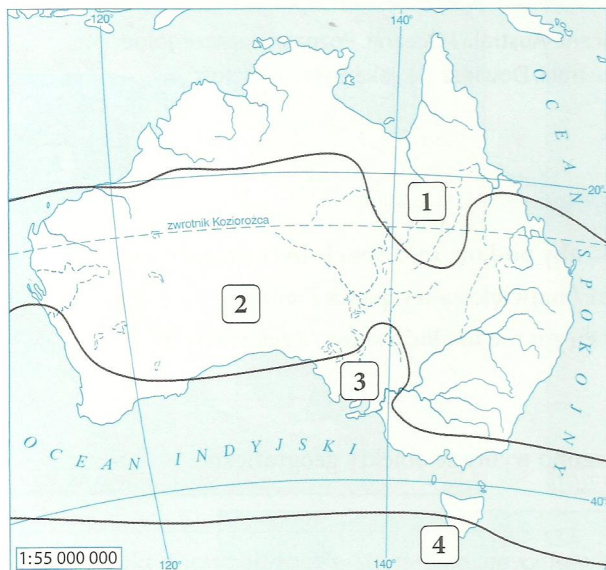
2 Na mapie Australii literami A–E oznaczono wybrane obiekty geograficzne.

Uzupełnij tabelę na podstawie atlasu geograficznego. Wpisz nazwy opisanych obiektów geograficznych oraz litery, którymi te obiekty zostały oznaczone na mapie.

Lp.	Opis	Nazwa obiektu geograficznego	Oznaczenie na mapie
1.	Najwyższe góry kontynentu australijskiego		
2.	Wyspa u południowo-wschodnich wybrzeży Australii		
3.	Jezioro położone w najniższym punkcie Australii		
4.	Półwysep położony na południe od Morza Arafura		
5.	Wyżyna położona w zachodniej części Australii		

- 3 Na mapie został przedstawiony zasięg stref klimatycznych występujących w Australii, a na fotografii – jedna z formacji roślinnych, którą tworzą grubolistne kolczaste zarośla z przewagą eukaliptusów i akacji.

a) Zapisz nazwy zaznaczonych stref klimatycznych.

1. _____ 3. _____
2. _____ 4. _____

b) Rozpoznaj formację roślinną przedstawioną na fotografii. Podaj jej nazwę oraz nazwę typu klimatu, w którym ta formacja roślinna występuje.

Nazwa formacji roślinnej: _____

Nazwa typu klimatu: _____

4 Uzupełnij zdania podanymi nazwami.

*Mikronezja, Hawaje, Melanezja, Nowa Gwinea,
Nowa Zelandia, Polinezja*

Obejrzyj
mapę
interaktywną
docwiczenia.pl
Kod: N887FX

- A. Część Oceanii, w której jest położona największa wyspa tej części świata – _____, to _____.
- B. _____ to część Oceanii, w której znajdują się między innymi Wyspy Marshalla, Karoliny oraz Mariany.
- C. Region Oceanii, w którym leży jeden ze stanów USA – _____, to _____.
- D. Najbardziej na południe wysuniętą częścią Oceanii jest _____.

Australijskie plagi

Pojawienie się człowieka zaburzyło równowagę w unikatowym środowisku Australii. Przywożone przez europejskich kolonizatorów zwierzęta wypuszczano na wolność lub uciekały one z niewoli. Z powodu dostatku pożywienia oraz braku naturalnych wrogów zwierzęta te masowo się rozmnażały i konkurowały z miejscową fauną. Na przykład w XIX wieku na wolność wypuszczono 24 króliki, a po kilkudziesięciu latach było ich już kilkaset milionów. Z plagą królików miały walczyć koty, które jednak zdziczały i same zaczęły stanowić zagrożenie dla miejscowej fauny. Populację królików udało się ograniczyć dopiero pod koniec XX wieku, kiedy to zwierzęta te zarażono kaliciwirusem i pchłą króliczą.

Aby ograniczyć rozprzestrzenianie się szkodników, w Australii wybudowano ogrodzenia o długości ponad 3200 km.

Dingo był początkowo udomowionym towarzyszem Aborygenów. Z czasem jednak zdziczał i stał się nowym drapieżnikiem.

Rozwiąż zadania na podstawie powyższych informacji

- 5 Wymień dwa czynniki, które doprowadziły do masowego wzrostu liczebności zwierząt przywiezionych do Australii przez kolonizatorów.

1. _____
2. _____

- 6 Wskaż trzy przykłady zwierząt, które po wypuszczeniu na wolność lub ucieczce z niewoli stały się w Australii zagrożeniem dla środowiska naturalnego tego kontynentu.

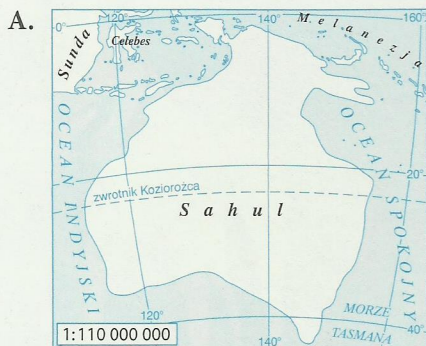
1. _____ 2. _____ 3. _____

- 7 Podaj dwie metody, którymi Australijczycy starali się powstrzymać rozprzestrzenianie się szkodników.

1. _____
2. _____

Dla dociekliwych

Około 200 mln lat temu Australia wraz z Antarktydą odłączyły się od prakontynentu Gondwany i przez kolejne 150 mln lat stanowiły jeden blok kontynentalny. Dopiero około 50 mln lat temu nastąpił ich ostateczny rozpad. Od tego czasu Australia jest odizolowana od pozostałych kontynentów, ale znajduje się na jednym cokole kontynentalnym z Tasmanią i Nową Gwineą. Te trzy lądy przez kilkadziesiąt tysięcy lat stanowiły jeden prakontynent, któremu geologowie nadali nazwę Sahul. Było to możliwe, gdyż jeszcze 20–25 tys. lat temu poziom morza znajdował się ponad 130 m niżej niż obecnie. Tasmania stała się wyspą dopiero 13 tys. lat temu, a Nowa Gwinea – przed 9 tys. lat, gdy w wyniku stopnienia lodowców poziom oceanu się podniósł.

Australia, Tasmania i Nowa Gwinea 20 tys. lat temu (A) i obecnie (B).

8 Wykonaj polecenia na podstawie tekstu, map oraz innych źródeł informacji.

a) Zapisz nazwy trzech akwenów (mórz, zatok lub cieśnin), które powstały po oddzieleniu się Tasmanii i Nowej Gwinei od Australii.

1. _____ 2. _____ 3. _____

b) Wyjaśnij, w jaki sposób doszło do tego, że Tasmania i Nowa Gwinea są wyspami, choć 20 tys. lat temu stanowiły wraz z Australią jeden kontynent.

Zapamiętaj!

- Australia to najmniejszy i najsłabiej zaludniony kontynent na Ziemi.
- Większość Australii jest bardzo uboga pod względem zasobów wód powierzchniowych.
- W podłożu skalnym kontynentu znajdują się ogromne zbiorniki wód podziemnych – baseny artezyjskie.
- Większość zwierząt i roślin występujących w Australii to endemity.
- Oceanię tworzą tysiące wysp położonych w środkowej oraz w zachodniej części Oceanu Spokojnego.
- Na kontynencie australijskim znajduje się tylko jedno państwo – Związek Australijski.

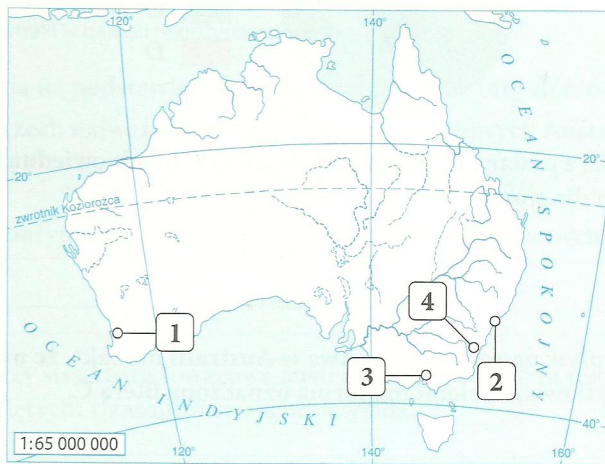
Cele lekcji: Opisziesz rozmieszczenie i zróżnicowanie ludności Australii oraz wskażesz ich przyczyny. Poznasz najważniejsze miasta tego kraju. Dowiesz się, jakie są cechy charakterystyczne australijskiej gospodarki.

Na dobry początek

1 Uzupełnij zdania brakującymi informacjami.

- A. Rdzenni mieszkańcy Australii to _____.
- B. Większość obywateli Związku Australijskiego to potomkowie emigrantów z kontynentu _____.
- C. Podstawą australijskiego rolnictwa jest _____.

2 Na mapie numerami 1–4 zostały oznaczone wybrane miasta Australii.

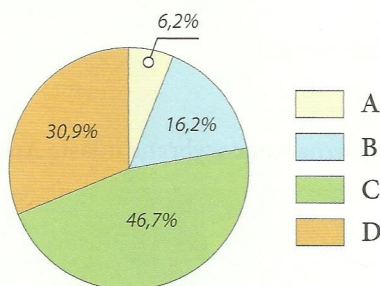
Uzupełnij tabelę. Wpisz nazwy opisanych miast oraz cyfry, którymi te miasta zostały oznaczone na mapie. Wykonaj polecenie na podstawie atlasu geograficznego.

Lp.	Opis	Nazwa miasta	Oznaczenie na mapie
1.	Symbolem tego miasta jest słynny budynek opery.		
2.	To stolica Australii.		
3.	To największe spośród miast położonych na zachodnim wybrzeżu.		
4.	Jest drugim pod względem liczby ludności miastem Australii.		

- 3 Oceń, czy podane informacje są zgodne z prawdą. Zaznacz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F – jeśli jest fałszywe.

1.	Australia jest najsłabiej zaludnionym kontynentem.	P	F
2.	W Australii mieszka więcej ludzi niż w Polsce.	P	F
3.	W Australii najgęściej zaludniona jest strefa klimatów równikowych.	P	F
4.	Około 10% Australijczyków mieszka na wsi.	P	F
5.	3/4 pracujących mieszkańców Australii jest zatrudnionych w usługach.	P	F

- 4 Na diagramie literami A–D oznaczono poszczególne formy użytkowania ziemi w Australii.

- a) Zapisz przy każdej z podanych form użytkowania ziemi odpowiednią literę, której użyto na powyższym diagramie.

Łąki i pastwiska: _____ Nieużytki: _____

Grunty orne: _____ Lasy: _____

- b) Wyjaśnij, jaki wpływ na rozwój rolnictwa w Australii ma fakt, że największy odsetek w strukturze użytkowania ziemi ma forma oznaczona literą C.

- 5 Zapisz nazwy czterech surowców energetycznych i czterech surowców metalicznych wydobywanych w Australii.

Surowce energetyczne:

Surowce metaliczne:

1. _____ 1. _____

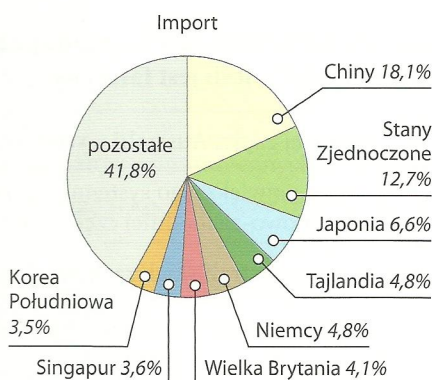
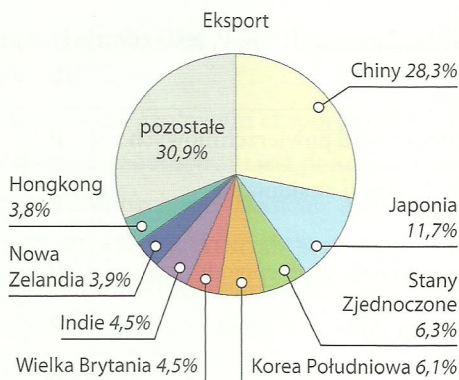
2. _____ 2. _____

3. _____ 3. _____

4. _____ 4. _____

Dla dociekliwych

Australia jest jednym z najlepiej rozwiniętych krajów świata. Jednak struktura jej eksportu jest inna niż w Japonii czy w krajach Europy Zachodniej. Ze względu na znaczne zasoby surowców mineralnych, dużą produkcję wysokowydajnego rolnictwa oraz bliskość ogromnych i surowcochłonnych rynków zbytu w Azji głównymi towarami eksportowymi są tu nie maszyny, lecz węgiel kamienny, rudy żelaza, złoto, aluminium oraz mięso, wełna i pszenica.

Główni partnerzy Australii w handlu międzynarodowym w 2016 r.

6 Wykonaj polecenia na podstawie tekstu, diagramów oraz innych źródeł informacji.

a) Podaj nazwy trzech najważniejszych partnerów handlowych Australii.

1. _____ 2. _____ 3. _____

b) Podaj nazwę kontynentu, z którego pochodzi większość głównych partnerów handlowych Australii.

c) Zastanów się, czy struktura towarowa australijskiego eksportu jest typowa dla krajów wysokorozwiniętych. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Zapamiętaj!

- Około 90% Australijczyków mieszka w miastach. Największymi miastami są Sydney i Melbourne.
- Rdzennymi mieszkańcami Australii są Aborygeni. Stanowią oni około 2% społeczeństwa.

- Związek Australijski jest jednym z najlepiej rozwiniętych gospodarczo krajów świata.
- Podstawą gospodarki Australii są bogate złoża surowców mineralnych oraz hodowla zwierząt, głównie owiec.

Sprawdź, czy potrafisz | Australia i Oceania

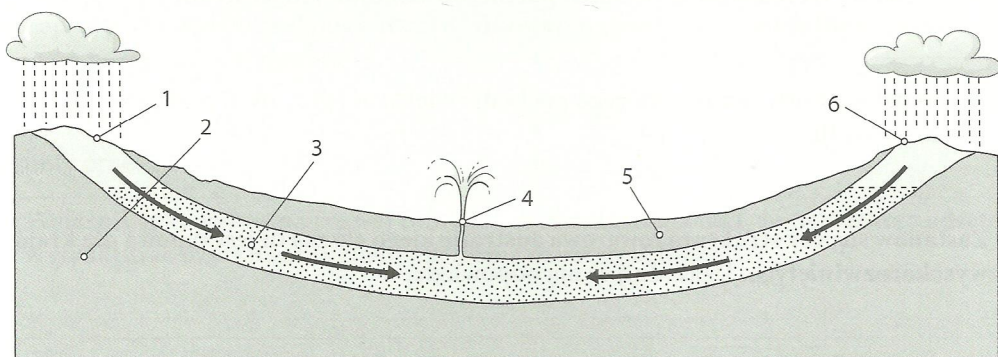
1 Skreśl zbędne wyrazy w zdaniach tak, aby podane informacje były prawdziwe.

- A. Północna część Australii jest położona w strefie klimatów **równikowych** / **zwrotnikowych**.
- B. Większość obszaru Australii leży w strefie klimatów **podzwrotnikowych** / **zwrotnikowych**.
- C. Przez Australię przebiega **zwrotnik Raka** / **zwrotnik Koziorożca**.
- D. Cała **Australia** / **Oceania** jest położona na półkuli południowej.

2 Oceń, czy podane informacje są zgodne z prawdą. Zaznacz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F – jeśli jest fałszywe.

1.	W większej części Australii występuje niedobór wód powierzchniowych.	P	F
2.	Dorzecza największego systemu rzeczno Australii znajdują się w południowo-zachodniej części kontynentu.	P	F
3.	Większość australijskich rzek ma charakter okresowy lub epizodyczny.	P	F
4.	W centralnej części Australii występują jeziora słone.	P	F
5.	Australia jest uboga w wody podziemne.	P	F

3 Na ilustracji przedstawiono uproszczony przekrój basenu artezyjskiego.

a) Podaj numery, którymi na rysunku oznaczono wymienione elementy.

- A. Warstwa wodonośna: _____
- B. Warstwy nieprzepuszczalne: _____
- C. Strefy zasilania: _____
- D. Źródło artezyjskie: _____

b) Uzupełnij zdania brakującymi informacjami.

Największym zbiornikiem australijskich wód podziemnych jest _____.
 _____. Na jego obszarze istnieje około _____ studni artezyjskich.

4 Dokończ zdanie. Wybierz odpowiedzi A lub B oraz 1 lub 2.

Podstawą rolnictwa Związku Australijskiego jest

A.	hodowla trzody chlewnej,	ponieważ na terenie tego kraju jest	1.	dużo naturalnych pastwisk.
B.	hodowla owiec i bydła,		2.	wysoki popyt na mięso wieprzowe.

5 Zaznacz zestaw, w którym podano numery zdań zawierających prawdziwe informacje o Australii.

1. Australia jest czołowym eksporterem ropy naftowej.
2. Większa część Australii jest położona w strefie klimatów umiarkowanych.
3. Część rdzennych mieszkańców Australii nadal prowadzi koczowniczy tryb życia.
4. Największą wyspą Australii jest Tasmania.
5. Australia charakteryzuje się dużą gęstością zaludnienia.

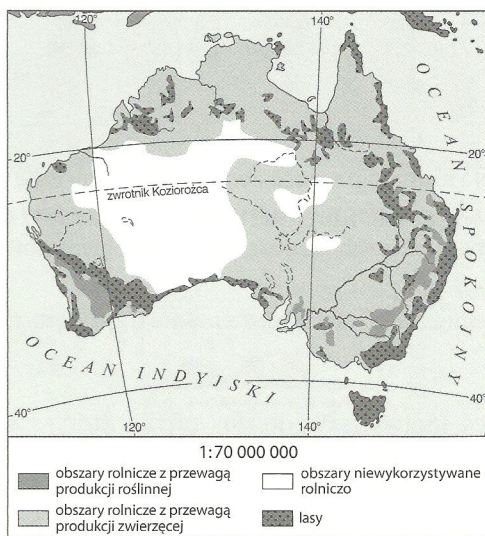
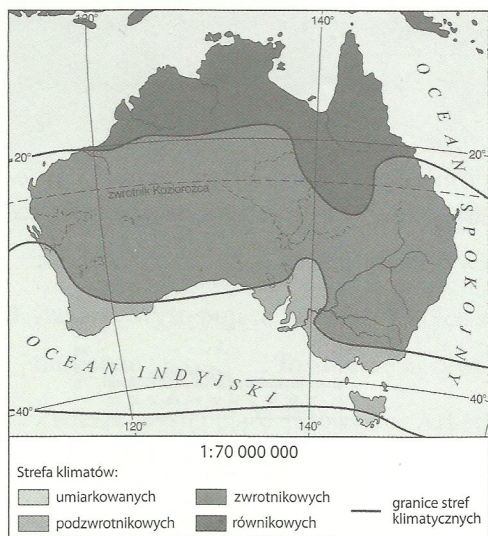
A. 1 i 3

B. 2 i 5

C. 3 i 4

D. 2 i 4

6 Na mapach Australii przedstawiono zasięg stref klimatycznych oraz zasięg obszarów wykorzystywanych i niewykorzystywanych rolniczo.

Sformułuj hipotezę dotyczącą zależności pomiędzy rozmieszczeniem stref klimatycznych a zasięgiem obszarów niewykorzystywanych rolniczo.

Hipoteza: _____
